

پيشه كى

پيشه كە قىتتىن بىلەن د بياقى تەكنۆلۇژىيە دا
و ئەو ئامرازىن پەيوەندىكرنى يىن جۇراوجۇر
و پيشه كە قى بووينە سەدەما ئەوئ يەكى، كو
شەپ و ھەقكى ل گەل ناسنامە يا نەتەوھى بەيتە
كرن. ئەو ھەمى كە نالەين دىجىتالى، پۇدكاست،
پلاتفۆرم، قىدىگەيم و گەيمەرىن جىھانى و
يارىين زىندى ب دەنگ و رەنگ يىن ئۇنلاين ب
زمانى ئنگلىزى، نەيا بەرھۆشە كۇ بەرەبابىن
نوى نەكە قن ژىر كارىگەرىيا ئەوان. ئەقى
ھەمىي يا ۋەكرى بكارھىنانا سۆشىيال مىدىيە
ژ لايى گەنجان قە ببىتە پووتىنەكا پۇژانە و ل
دەف پترىا وان ژى دبىت ببىتە ئالۇدەبوون. ل
ئەقىرى من دقىت تىشكەكى بىخە سەر پەوشا
گەنجىن كوردان، داکۇ بزانىن ئەف بكارھىنانە
ژىلى ئەو بابەتەين ب تەمەن و ژيانا وانا نافەكى
- سۆزدارى قە گرەيدى، ئايا:

* ئەو ب چ ئاوا سەرەدەرىن ل گەل پەيوەندىكرنا
ل گەل جىھانا ژ دەرفە دكەن؟
* ل ھەمبەر پىلا ب ھىزا يا جىھانگىرى و
سەردەستىيا كەلتوورئ پۇژئاقايى، ئەو چەند
دخۇپاگرن؟
* د چەرخى دىجىتالى دا ئەو ناسنامە يا خۇ
چاوا دپارىزن؟
* گەنجىن كوردان چ جۇرە دەرىپىن ژ
ناسنامە يا خۇ يا نەتەوھى دكەن ب پىكىن
سىمبۆلى: ۋەك ل بەرخۇكرنا جلوبەرگىن كوردى،

ھەشتاگ و ۋەلات: گەنج و ناسنامە يا كوردى - ئۇنلاين

پ. د. ئەمىن عەبدولقادر
(زانكۇيا نەورۇز - دەۋك)

سترانین کوردی، هاشتاگین ئالای و په‌یفا کوردستان د په‌جین خۆ دا؟

* ژ ئالیه‌کی دی شه‌ گه‌نجین کوردان ل هه‌مبه‌ر جیهانگیری و که‌لتورئی پۆژئافایی چه‌ند خۆپراگرن و چه‌ند ژئ ناسنامه‌یه‌کا تیکه‌ل واته‌ د هزرا خۆ دا پاشخانه‌کا کوردانه‌ هه‌یه‌ و ده‌رپین و خۆ دیارکرن د که‌فلۆژانکی جیهانیدا خۆ دیار دکهن؟

* ده‌ما گه‌نج هه‌شتاگان ل سه‌ر پۆسته‌کی یان سیمبۆله‌کی ددانن، ب تنئ ژبه‌ر به‌ربه‌لافبۆون و دیتنا پۆسته‌یه‌، یان میکانیزمه‌که‌ ژبو ئافاگرنا جفاکه‌کی گریمانه‌یی یئ هه‌فباوه‌پ و هه‌فپییان؟

ئانکو ئه‌ف مژاره‌ دئ ل دۆر دابیشه‌یا کارتیکرنا ته‌کنۆلۆژیا و جیهانگیری ل سه‌ر ناسنامه‌یا نه‌ته‌وه‌یی یا کوردی بیت ل ده‌ف نقشئ نوی. دیارکرنا کاریگه‌رییا گه‌شتا پۆژانه‌یا گه‌نجین کوردان بۆ جیهانه‌کا گریمانه‌یی، ئه‌و جیهانا سنوورین وئ هاتینه‌ لادان و ب پیکا تیله‌فۆن و ئامیرین زیره‌ک ل سه‌ر قه‌نه‌په‌یا مالا خۆ ل دۆر قولاکچین ئه‌وئ دگه‌پهن. چ ل ئه‌فئ جیهانی دبینن و چ ژئ فێردبن، گرنگه‌ ئه‌م تیکه‌هین و فه‌کۆلین و دانۆستاندن ل سه‌ر بکه‌ین.

ناسنامه‌ د سه‌رده‌می ته‌کنۆلۆژیا ییدا

ناسنامه‌ ژ تیکه‌هین گرنگ و ئالۆزین سه‌دسالیا بیست و یه‌کییه‌، نه‌خاسمه‌ ل سه‌رده‌می پێلا هه‌ره‌ ب هیزا جیهانگیری و سه‌رده‌می ته‌کنۆلۆژی و ژیرییا ده‌ستکرد دا. له‌وما د بیافئ زانستین مرۆفایه‌تی، جفاکناسی، ده‌رووناسی، فه‌لسه‌فی و سیاسیی دا گه‌له‌ک گرنگ هاتیه‌ نرخاندن و تیکه‌هین جۆراوجۆر بۆ هاتینه‌ دانان. ناسنامه‌ ژ ئالیی زمانی شه‌ ”رامانا نه‌ژاد و ژییاتی دده‌ت و دیسان پامانا ئه‌وئ په‌سه‌نایه‌تین دده‌ت یاکو تاکه‌که‌س د ژیا نا خۆ دا لئ دزفیت... واته‌

که‌وه‌ر و پاستیا تشتانه‌“ (حه‌میدشه‌ ۲۰۱۹). ئانکو هه‌تا ئه‌م خۆ بنیاسین پێدقییه‌ مه‌ ناسنامه‌یه‌ک هه‌بیت سه‌لمینیت ئه‌م کینه‌ و چینه‌ و ژ کیفه‌ هاتینه‌. یه‌ک ژ زانایی هه‌ره‌ نافدار د بیافئ دانه‌نیاسینا زارافئ ناسنامه‌یی دا ب واتایا وئ یا هه‌فچه‌رخ، زانایی ده‌رووناس ئیریک ئیریکسۆنه‌، کو ئه‌ف زارافه‌ د بیافین زانستین مرۆفایه‌تی و جفاکناسی دا به‌رچا فکر. ناسنامه‌ ب پامانا خۆ یا به‌ربه‌لاف هه‌روه‌ک نه‌بیل هه‌میدشه‌ (۲۰۱۹) دبیزیت: ”ناسنامه‌ کۆمه‌کا سالۆخت و تایبه‌ته‌ندیانه‌ کۆ که‌سه‌کی یان کۆمه‌کی یان جفاکه‌ک پئ ژ یین دیتر ده‌یته‌ نیاسین. دبیت ئه‌ف سالۆخته‌ یان تایبه‌ته‌ندییه‌ له‌شی یان ده‌روونی یان جفاکی یان که‌لتورئی بن. ئه‌فا دویمه‌یی ژئ ژ تایبه‌ته‌ندیین سه‌ره‌کی یین ده‌ستنیشانکرنا ناسنامه‌ییته‌“. ئه‌فه‌ میناکه‌که‌ بۆ ئه‌وان دانه‌نیاسین و پیناسه‌یین بۆ ناسنامه‌یی هاتینه‌ کرن، ب شیوازه‌کی به‌ربه‌لاف. ئه‌ف پیناسه‌ بۆ مه‌ دیار دکه‌ت کانئ گرنکییا که‌لتورئی چه‌ند کاریگه‌ری ل سه‌ر دیارکرنا ناسنامه‌یی هه‌یه‌. مژارا مه‌ ل فێرئ ئه‌وه‌ ئایا ل سه‌رده‌می شوپه‌شا ته‌کنۆلۆژی و بالاده‌ستییا ژیرییا ده‌ستکرد ناسنامه‌ چاوا به‌یته‌ دانه‌نیاسین؟ هه‌لبه‌ت تشته‌کی دیار و ئاشکرایه‌، کو د سه‌دسالیا ۲۱یدا ئه‌ف تیکه‌هه‌ چوویه‌ د قوناغه‌کا نوی دا و ب سایا بالاده‌ستییا ته‌کنۆلۆژیایی په‌هه‌نده‌ک نوی ب خۆ شه‌ گرتیه‌. ئانکو ئه‌ته‌رنیت، سۆشیال میدیا، ژیرییا ده‌ستکرد و جیهانگیری ژییاتییا نه‌ته‌وه‌یی و جه‌ئ جوگرافی برینه‌ د په‌وشه‌کا ئالۆزتر و پارادۆکسی دا، ژ ئالییه‌کی شه‌ ناسنامه‌یی هه‌فگرتن ل گه‌ل ناسنامه‌یین دیتر چیکرینه‌ و ژ ئالیه‌کی دیفه‌ ژ

هه فجو داھی پتر خو یا کرییه . ”پیشکه فتننا مه زنا ته کنۆلۆژیا راگه هاندن و په یوه ندیکرنی کارتیکنه کا مه زن کرییه سهر ناسنامه یی، دبیت ده رازینکا سهره کی یا نه فی کارتیکنی ده ریا زیوونا مه زنا راگه هاندنی بیت نه وا که لتووری خو دان شیان د هه پفاندنا به ربه ستا زمانیدا به رجه سته دکته ” (کاظم، ۲۰۰۹: ۲۶۵). ب نه فی یه کی ”هه یقیین ده سترکد دهینه هژمارتن نامرازیین فه گره استنا وینه ی بو هه می قولاچکین جیهانی دا کو ب نه فی چه ندی سنوورین جوگرافی و که لتووری نه میللیت ” (عزیز، ۲۰۱۱: ۷۱۵). نانکو نه گره ناسنامه ب تیگه هی خو یی به ربه لاف نه و بیت سنوورین جوگرافی و شیوازی که لتووری یی نه ته وه یه کی ژ یادی جودا بکه ت، نه فه ب سایا ته کنۆلۆژیا په یوه ندیکرنی و توپین نه نته رنیته ئیدی نه و سنوور لاواز بوون. نه فه لاوازی و نه مانا سنوورانه دبیزنی جیهانگیری، نه و شه پولا ب هاریکارییا ته کنۆلۆژیایی جیهان کرییه گونده کی بجویک. نه فجار پیدفیییه نه م هه می نه وئ راستیی ب په ژینین یا دبیزیت ”ناسنامه راستیییه که ژدایک دبیت و مه زندییت، چی دبیت و دهیته گوهورین و پیردبیت، تووشی قهیرانیین هه بوونی و ژده ستدانی دبیت“. واته ناسنامه نه یا جهگیر و نه گووره، به لکو د گوهورینه کا به رده وام دایه و کارتیکن ل سهر دهیته کرن، یا جیاوازه ژ جهه کی بو ئیکه دی و کاودانیین سیاسی، جفاکی و که لتووری کاریگری ل سهر هه یه. هه لبه ت پیشکه فتننا ته کنۆلۆژی ناسنامه تیکه ل کرینه و گوهورینیین به رچاف ب سه رده اینایه .

کاریگرییا جیهانگیرییا ره وشه نبیری ل سهر ناسنامه یی

جیهانگیری یا ره وشه نبیری کارتیکنی ل سهر

که لتووری جفاکین جودا دکته، ژ نه فان ئالییان فه (شعبان، ۲۰۱۷: ۱۳۵):

۱- کارتیکنی زمانی: زالبوونا هنده ک زمانان د نا ف کوردان دا ژ بلی زمانین سهرده ستان (عه ربه ی، تورکی و فارسی) زمانی ئنگلیزی ژی نوکه بوویه مه ترسی ل سهر ناسنامه یا کوردی. ۲- ره سه نایه تییا ره وشتی: هه بوونا توندوتیژی، سکس و کریاریین سکسی ل سهر توپین ئننه رنیته ی و ب پیکین که نالیین راگه هاندنی و سینه مایی، بوویه سه ده م هنده ک تایبه تمه ندییین ره وشت و ئاکاری ل ده ف مروئی کورد بهینه گوهورین.

۳- کارتیکنی دابونه ریتان: بزافکرن ژبو یه ک جویرییا جلوه رگ، خوارن، فه خوارن و په یوه ندییین خیزانی کارتیکن ل سهر ناسنامه یا نه ته وه یی یا ره وشه نبیرییا ره سه ن هه یه. نانکو شو ره شا ته کنۆلۆژی گوهورینیین مه زن د ره وشه نبیرییا جفاکان دا کرن و بوویه سه ده ما گوپانکارییان د سروشتی ناسنامه یا نه ته وه یان دا. نه فه هه بوونا که نال و پلاتفورمیین ئونلایین ب پیکا تیله فونین زیره ک و تیله فریوون و پیشکه فتن و پیشبرکییا توپین جفاکی وه ک فه یسبووک، ئینسنگرام و تیکتوکی و به ربه لاقبوونا ژیرییا ده سترکد گوهورینیین پشه یی د ناسنامه یا ره وشه نبیرییا ملله تان دا کرییه. ئیدی نه فه کارتیکنه ل سهر زمان، ئاییین، فولکلور و دابونه ریتیین مه په یدابوویه. دبیت ل که له ک مالباتان نوکه زمانی ئنگلیزی بو وان ژ زمانی دایکی گرنگتر بیت. مالباتین ره وشا وان یا ئابووری باش بیت، پرانی زارۆکیین خو فریدکه نه قوتابخانه یین نیفده وه تی. ب پیکا نه وان قوتابخانان ئیدی که لتوور و ره وشه نبیرییا پوژناییی جوان و بلندتر ژ یی خو مالی دبیین. نانکو ناسنامه یا که لتوورییا نه فان زارۆکان ژی

هاتییه ستاندن و ل جهئ ئهوی جۆرهک دی پئ هاتییه دان. لهوما دبیت ل پاشه پۆژی گهلهک ژ ئهوان زارۆکان ئیدی ناسنامه یا نهتهوهیی ژی کیم ب ها ببینن و بزافین ناسنامهیه کا دی یا بیانی بکن. ههلبهت ئهقه هه می دزفیتتهقه بۆ لاوازییا تاکئ کورد ل هه مبه ر پیلین ب هیژین جیهانگیریی.

گهنجی کورد و وهلات و جیهانا ئۆنلاین

ههلبهت هه ر وهک ل سه ری مه ئاماژه ب کارتیکرنا جیهانگیریی و پیشکهفتنا تهکنۆلۆژی ل سه ر ناسنامه یا رهوشهنبیری یا تاکئ کورد کری، تۆرپن ئنته رنیتئ سهده ما سه رهکی یا ئهقی کاریکه رییته. لئ گهنجین کوردان یین هه تا ئهوی نفسئ دبیزئئ Z Generation ئهوین د ناچه را سالین ۱۹۹۷- ۲۰۱۲ ژ دایکبووین سه ره پای ئهوان گوهورپینین ل سه ر به شهکی ناسنامه یا ئهوان په یادابووین، هیشتا ئه و کوردستانئ ب وهلات و وارگه می خو دهمیرن. لئ بۆ نفسئ نوی یئ دبیزئئ Alpha Generation ئهوین د ناچه را ۲۰۱۳- ۲۰۲۵ ژ دایکبووین ل گه ل AI و ئه فان هه می گوهورپینین تهکنۆلۆژی دژین و مه زن دبن، دبیت وهلاتئ وان کوردستانئ ئه و پیروزی نه مینیت ژ ئه گه ری خواندن و ژینگه ه و پیشکهفتنن جیهانا تهکنۆلۆژی.

هه ر وهک مه ل سه ری دیارکری ئهقی کاریکه ریی تهکنۆلۆژی و جیهانا بی سنوور و ئۆنلاین کیمتر کارتیکرن کرییه سه ر نفسئ Z Generation، لئ مه ترسی ل سه ر نفسئ Alpha Generation هه یه. بۆ میناک، ئه گه ر ئه م ل به رناقئ کوردستان Kurdistan نیشانا هه شتاگ # یان ئه د @ بدانین، و ل توورپین جفاکی یین فه یسبووک، ئینستگرام و تیکتۆک

بگه رهین، دی بینین هژماره کا مه زنا پۆست و کۆمیتان ژ ئالیئ گه نجانقه ل سه ر کوردستانئ هه نه. پرائییا ده رپرینان ژی پیقه گریدان و فیانا ئاخئ دیاره، ئه فچار چ راسته وخۆ بیت یان ره خنه و دیتن بن.

هندهک میناکین دی یئ ناسنامه یا نهتهوهیی دسهلمینن: پشتی ههلبژارتن و پرت و به لافکرنا جفاکی ل سه ر عه شیرهت و هۆز و ناوچه یان، که مپینا پشته فانییا هاندهرین یانه یا زاخۆ ل سه رانسهری کوردستانئ به لافبوو و پرائییا گهنجین کوردان دهنگئ خو ب پیکا لینکهکی تاییهت دا جه ماوه ری یانه یا زاخۆ، سه ره رای ئهوان تیبینین پز دین ل سه ر هاندهرین ئهقی یانه یئ هه یین. ههلبهت پۆلی سۆشیال میدیایئ و پلاتفۆرمین جفاکی د ئهقی چهندی دا یئ به رچا فبوو.

ژ نمونه یین دی یین ئاماژئ دده نه ئهوی یهکی کۆ گهنجین مه ب پیکا سۆشیال میدیایئ هشیاریا ناسنامه یا نهتهوهیی هه یه، ئهوی ل ده می لافاوین چه مچه مال، تهکیه و شوپش گهنجین کوردان ل سه رانسهری هه ریما کوردستانئ مل ب ملئ تهخ و چینین دی یین جفاکی هاریکاری و هه فخمییا خو دیارکر. واته فیان و هه ست و سۆزین ل هه مبه ر وهلات و هه فولهاتییان مه زنتره ژ ناوچه گه ری و لایه نگیریا سیاسی.

هه ر وه ها ژ نمونه یین گه لهک به رچا ف، ده می چه ته یین ئه حمه د جۆلانی و تورکییا شه پئ په گه ز په رستی و دژایه تیکرنا نه ژادی ل سه ر کوردین حه له بی ل تاخین ئه شره فیه و شیخ مه قسوود هاتییه سه پاندن و کۆمکوژی ده رحه قئ کوردان دا هاتییه ئه نجامدان، ئه و په نگه دانین ژ لایئ گهنجین کورد فه ل هه ر چار پارچین

١٨. ص ص ٧ - ٢٨.
- شعبان، عبد الحسن (٢٠١٧). الهوية والمواطنة والبدائل المتلبسة والحداثة المتعثرة. مركز دراسات الوحدة العربية. بيت النهضة، لبنان.

- عزيز، سامية و حمداوي، عمر (٢٠١١). "دور المجتمع المدني في المحافظة على الهوية الثقافية في ظل العولمة". مجلة الباحث في العلوم الانسانية والاجتماعية. المجلد ٣، العدد ٥. ص ص ٧١٠ - ٧١٥.

- كاظم، ثائر رحيم (٢٠٠٩). "العولمة و المواطنة والهوية. بحث في تأثير العولمة على الانتماء الوطني، والمحلي في المجتمعات، مجلة القادسية في الآداب و العلوم التربوية. المجلد ٨، العدد ١. ص ص ٢٦٤ - ٢٦٥.

سهرنج: ثم بابه ته وهك پانيليك، ئيوارهي پوژي ١٨ / ١٢ / ٢٠٢٥، له ستيه مين فيستيقيالي پامان پيشكش كراوه.

كوردستاني و ل ديسپورايي بهلگه يين ديارن ل سهر هشاريا ناسنامه يا نه ته وه يي. ديسان ل ده مي هيرشيين ميديايي ژ دهوله تين داگيركه ر ب سهر كورد و كوردستاني دا دهين، پراييا بهرسقين حه ماسي و پهنگفه دانين نه ته وه پاريزي ژ ناليين گه نجان فه ب ريكيين سوشيال ميديا و توپين ننته رنييتي دهردكه فن. نه فه زي ناماره يه كا دي يا دلخوشكهره ل سهر پرسا ناسنامه و وه لاتپاريزيي ژ ناليين گه نجين نقشن Z Generation فه.

لئ بهلئ ههر بؤ زانين: نه ف گه نجه، نوكه نه دزانن شويتكا خو وهك يا بابئ خو بيچن و نه زي ده رسوكا خو وهك يا وي گريبه دن. نانكو نه و تشتي نه فپو بوويه ناسنامه بؤ كومه كي يان چه ند كه سه كان، دببت سوياهي نه و ناسنامه بهيته گوهورين و وهك خو نه مينيت.

ل نه فترئ ل سهر ناستن وهلاتي، پيدفييه سازيين په روه رده يي و پاگه هاندني پيگفه وهك تيم كار بكن، ژبو پاراستن و موكمكرنا هندهك په هه ندين ناسنامه يا نه ته وه يي. بؤ نمونه وهك پيروزييا ناخئ، نالاي، زمانى و سه ركرده يين ديروكي يين بووينه سومبولين نه ته وه و بهر خودانئ.

ژيدهر

- بلعباس، يمينة و محمدى و سمية (٢٠١٩). العولمة و اثرها على الهوية الثقافية - عبدالوهاب المسيري نموذجاً. رسالة ماجستير، جامعة قاصدي مرباح ورقلة.

- حميدشه، نبيل (٢٠١٩). "الهوية الوطنية في عصر تكنولوجيا الاعلام والاتصال". مجلة البحوث والدراسات الإنسانية، المجلد ٩، العدد